

คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข
เรื่อง แนวทางการควบคุมการประกอบกิจการ การเคาะ ปะผุ ฟันสัียนยนต์ พ.ศ. ๒๕๕๙

ตามที่กระทรวงสาธารณสุขได้ออกประกาศ เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๘ ข้อ ๗(๑) กำหนดให้การประกอบกิจการ “การต่อ ประกอบ เคาะ ปะผุ ฟันสั หรือฟันสารกันสนิมยานยนต์” เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยอาศัยอำนาจ ตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม คณะกรรมการสาธารณสุขในคราวการประชุม ครั้งที่ ๙๗-๑/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๘ มีมติให้ ออกคำแนะนำ เรื่อง แนวทางการควบคุมการประกอบกิจการ การเคาะ ปะผุ ฟันสัียนยนต์ พ.ศ. ๒๕๕๙ เพื่อควบคุมดูแลมิให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมของประชาชน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐(๓) แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม คณะกรรมการสาธารณสุขจึงออกคำแนะนำไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในคำแนะนำนี้

สถานประกอบกิจการ การเคาะ ปะผุ ฟันสัียนยนต์ หมายถึง สถานประกอบกิจการที่มีการ เคาะ ปะผุ ฟันสัียนยนต์ ทั้งหมดหรือที่มีการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน

ข้อ ๒ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับสถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่ห่างจากศาสนสถาน โรงพยาบาล สถานศึกษา สถานเลี้ยงเด็ก สถานดูแลผู้สูงอายุ หรือ ผู้ป่วยพักฟื้นหรือผู้พิการ หรือสถานที่อื่นใดที่ต้องมีการคุ้มครองสุขภาพของประชาชนเป็นพิเศษ ซึ่งต้องไม่อยู่ในระยะที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน หรือต้องมีระบบป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพ ของประชาชนที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงลักษณะและประเภทของสถานประกอบกิจการ

ความในวรรคแรก มิให้ใช้บังคับกับสถานประกอบกิจการที่ตั้งขึ้นก่อนวันที่ข้อกำหนดท้องถิ่น ใช้บังคับและมีข้อจำกัดเรื่องการย้ายสถานที่ตั้ง ทั้งนี้ ต้องจัดให้มีระบบป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพและ เหตุรำคาญแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงอย่างมีประสิทธิภาพ

สถานที่อื่นใดที่ต้อง มีการคุ้มครองสุขภาพของประชาชนเป็นพิเศษ และระยะที่อาจส่งผล กระทบต่อสุขภาพตามความในวรรคแรก ให้ราชการส่วนท้องถิ่นออกเป็นข้อกำหนดของท้องถิ่นโดยให้อาศัย แนวทางตามกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๓ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับสุขลักษณะ

๓.๑ อาคาร ต้องมีความมั่นคง แข็งแรง และปลอดภัย

๓.๒ พื้น ต้องทำด้วยคอนกรีต หรือวัสดุอื่นใดที่แข็งแรง อยู่ในสภาพดี เหมาะสม ปลอดภัย และทำความสะอาดง่าย

๓.๓ พื้นอาคารในส่วนที่ล้างรถ ควรมีความลาดเอียงที่เหมาะสมสำหรับระบายน้ำจาก การล้าง

๓.๔ ผนัง ต้องทำด้วยวัสดุที่แข็งแรง และทำความสะอาดง่าย

๓.๕ หลังคา ต้องมุงด้วยกระเบื้องหรือวัสดุอื่นใดที่แข็งแรง

๓.๖ มีประตู หรือทางเข้า-ออกสถานประกอบกิจการ ที่มีความกว้างเพียงพอกับการเข้า-ออกของยานพาหนะ และการเคลื่อนย้ายในกรณีฉุกเฉิน

๓.๗ มีการแบ่งพื้นที่ดำเนินกิจการแต่ละส่วนอย่างเป็นสัดส่วนและเหมาะสม โดยบริเวณผสมสี บริเวณพ่นสีและอบสียานยนต์ต้องมีการแยกห้องอย่างชัดเจนเป็นห้องปิดมิดชิด และจัดให้มีระบบระบายอากาศและบำบัดอากาศอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๘ มีการระบายอากาศในอาคารโดยวิธีธรรมชาติหรือวิธีกลที่เหมาะสม

๓.๙ ทำความสะอาด และบำรุงรักษาอาคาร รวมทั้งพื้นที่ใช้สอยอื่นๆ อย่างสม่ำเสมอ

ข้อ ๔ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับความปลอดภัยของเครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์

๔.๑ เครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ รวมถึงสวิตช์และสายไฟต่างๆ ต้องติดตั้งหรือจัดเก็บอย่างเป็นสัดส่วน เป็นระเบียบเรียบร้อย ปลอดภัย และบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี

๔.๒ เครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ ที่มีส่วนที่เป็นอันตราย ต้องมีครอบป้องกันอันตราย

๔.๓ เครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ไฟฟ้าที่เปลือกนอกเป็นโลหะ จะต้องติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากไฟฟ้าที่ได้มาตรฐาน เช่น สายดิน และเครื่องตัดไฟรั่ว เป็นต้น

๔.๔ การเดินสายไฟ ต้องเดินสายไฟให้เรียบร้อย หรือเดินในท่อร้อยสาย

๔.๕ เครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ ต้องได้รับการตรวจตราเป็นประจำ หากพบการชำรุด ต้องดำเนินการซ่อมแซมและแก้ไข พร้อมทั้งต้องมีป้ายหรือสัญญาณเตือนกรณีเครื่องจักรชำรุดหรือขัดข้อง เพื่อไม่ให้เกิดอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน

ข้อ ๕ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดการน้ำดื่ม น้ำใช้ และการสุขาภิบาลอาหาร

๕.๑ จัดให้มีน้ำดื่มที่ได้คุณภาพตามมาตรฐานน้ำดื่ม สำหรับบริการผู้ปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ และต้องตั้งอยู่ในบริเวณที่แยกออกจากบริเวณการผลิต โดยลักษณะการจัดการบริการน้ำดื่ม ต้องปราศจากความสกปรกหรือการปนเปื้อน

๕.๒ จัดให้มีน้ำใช้ที่สะอาด และมีปริมาณเพียงพอสำหรับการใช้ในแต่ละวัน

๕.๓ สถานประกอบกิจการที่มีโรงอาหารหรือห้องครัวที่จัดไว้ให้บริการแก่ผู้ปฏิบัติงาน ต้องมีการดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลอาหาร

๕.๔ จัดให้มีอ่างหรือที่ล้างมือ พร้อมสบู่ ที่มีจำนวนเพียงพอและถูกสุขลักษณะ

ข้อ ๖ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดการมลพิษทางอากาศ และมลพิษทางเสียง

๖.๑ ห้องผสมสี พ่นสี และอบสียานยนต์ ต้องจัดให้มีระบบระบายอากาศ และระบบบำบัดอากาศที่มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการบำบัดฝุ่นละออง สารอินทรีย์ระเหยง่าย และผู้ประกอบกิจการจะต้องดำเนินการควบคุมและป้องกันมิให้เกิด ผลกระทบจนเป็นเหตุรำคาญหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน และผู้อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียง พร้อมทั้งมีมาตรการในการควบคุมให้ผู้ปฏิบัติงานเปิดระบบระบายอากาศและระบบบำบัดอากาศขณะปฏิบัติงานทุกครั้ง และให้ติดตั้งมิเตอร์ไฟแยกเฉพาะสำหรับระบบบำบัดอากาศ เพื่อใช้ในการตรวจสอบว่าสถานประกอบกิจการมีการเดินเครื่องระบบบำบัดอากาศ ทั้งนี้ ห้ามทำการผสมสี พ่นสี และอบสียานยนต์นอกห้องดังกล่าวโดยเด็ดขาด

๖.๒ มีการป้องกัน ควบคุม หรือบำบัดกลิ่นจากการประกอบกิจการที่มีประสิทธิภาพ ไม่ก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญ หรือส่งผลกระทบต่อสุขภาพแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง

๖.๓ มีการป้องกัน ควบคุมไอระเหยของสารเคมี และฝุ่นละออง จากการประกอบกิจการ เพื่อไม่ให้เกินเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๖.๔ กรณีที่ระบบบำบัดอากาศเป็นแบบการใช้วัสดุดูดซับกลิ่นหรือสารอินทรีย์ระเหยง่าย ให้ดำเนินการตรวจตราวัสดุดูดซับกลิ่นหรือวัสดุกรองฝุ่นละอองสีในห้องพ่นสีเป็นประจำ หากพบการอุดตันของวัสดุดูดซับ หรือวัสดุกรองฝุ่นละอองสีให้ทำการเปลี่ยนทันทีหรือเปลี่ยนตามกำหนดเวลา พร้อมทั้งให้มีการบันทึกผลเพื่อให้สามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา

๖.๕ จัดให้มีบริเวณหรือห้องสำหรับการเคาะ ปะผุยานยนต์ที่ปิดมิดชิด และมีการควบคุมระดับเสียงให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๗ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย มูลฝอย ของเสียอันตราย และสิ่งปฏิกูล

๗.๑ ต้องจัดให้มีรางหรือท่อระบายน้ำ บ่อพักที่มีขนาดเพียงพอโดยต้องจัดทำ บ่อดักไขมันที่มีขนาดเพียงพอ

๗.๒ มีการบำบัดหรือการปรับปรุงคุณภาพน้ำเสียจากการประกอบกิจการ ก่อนระบายสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๗.๓ จัดให้มีภาชนะรองรับที่เหมาะสมและเพียงพอกับปริมาณและประเภทมูลฝอย มีการทำความสะอาดภาชนะรองรับ และบริเวณที่เก็บภาชนะนั้นอยู่เสมอ รวมทั้งมีการรวบรวมและกำจัดมูลฝอยที่ถูกต้องลักษณะ

๗.๔ มีการจัดการกากของเสีย สิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว หรือวัสดุที่เสื่อมคุณภาพจากกระบวนการผลิต รวมถึงวัสดุอื่นๆที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๗.๕ จัดให้มีห้องน้ำ ห้องส้วม และอ่างหรือที่ล้างมือ พร้อมสบู่ ที่มีจำนวนเพียงพอและถูกต้องลักษณะ ตั้งอยู่ในที่ที่เหมาะสม โดยจัดห้องส้วมแยกชาย-หญิง และมีจำนวนอย่างน้อยในอัตรา ๑ ที่ต่อผู้ปฏิบัติงานไม่เกิน ๑๕ คน อัตรา ๒ ที่ต่อผู้ปฏิบัติงานไม่เกิน ๔๐ คน อัตรา ๓ ที่ต่อผู้ปฏิบัติงานไม่เกิน ๘๐ คน และเพิ่มขึ้นต่อจากนี้ในอัตราส่วน ๑ ที่ต่อผู้ปฏิบัติงานไม่เกิน ๕๐ คน

ข้อ ๘ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการป้องกันเหตุรำคาญ

จัดให้มีมาตรการ วิธีการ หรือแนวทางปฏิบัติ เพื่อป้องกันปัญหาเหตุรำคาญที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสภาพความเป็นอยู่โดยปกติแก่ผู้ปฏิบัติงานและผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง

ข้อ ๙ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

๙.๑ จัดให้มีทางหนีไฟ หรือทางออกฉุกเฉิน พร้อมแผนผังแสดงโดยต้องมีป้ายแสดงให้เห็นชัดเจน

๙.๒ จัดให้มีระบบสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้และเครื่องดับเพลิงแบบเคลื่อนย้ายได้ตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ต้องมีการตรวจสอบเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย ๖ เดือน/ครั้ง ทั้งนี้ให้มีการบำรุงรักษาตามข้อกำหนดของผู้ผลิต

๙.๓ มีการฝึกอบรมการดับเพลิงขั้นต้นจากหน่วยงานที่ทางราชการกำหนดหรือยอมรับ ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐ ของจำนวนผู้ปฏิบัติงานในแต่ละแผนกของสถานประกอบกิจการนั้น และจัดให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนได้รับการฝึกซ้อมดับเพลิงและการฝึกซ้อมอพยพหนีไฟพร้อมกันอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง กรณีที่มีผู้ปฏิบัติงานตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไป ให้มีแผนป้องกันและระงับอัคคีภัย ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๙.๔ มีสถานที่จัดเก็บสารเคมีที่ใช้ในการประกอบกิจการ ที่มีความมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย และแยกออกจากบริเวณการผลิตอื่นๆ โดยต้องจัดให้มีป้ายแสดงชนิด ประเภทของสารเคมีแต่ละชนิดไว้อย่างชัดเจน จัดให้มีบัญชีรายชื่อและเอกสารข้อมูลความปลอดภัยสารเคมี (SDS: safety data sheets) โดยเอกสารทั้งหมดให้แสดงเป็นภาษาไทย จัดเก็บไว้ในที่เปิดเผยและเรียกดูได้ง่าย

๙.๕ จัดให้มีแสงสว่างภายในสถานประกอบกิจการที่เพียงพอตามลักษณะงาน ตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๙.๖ มีการควบคุมปริมาณฝุ่นละออง และความเข้มข้นของสารเคมีในบรรยากาศการทำงาน ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๙.๗ จัดให้มีมาตรการป้องกัน ควบคุมปัญหาเสียงดังภายในสถานประกอบกิจการให้ได้มาตรฐาน ตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๙.๘ จัดให้มีอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล ให้เพียงพอและเหมาะสมตามลักษณะงาน เช่น หน้ากากป้องกันกลิ่น ไอร์เรทยา สารเคมี ที่ครอบหูหรือที่อุดหู และแว่นตากรองแสง เป็นต้น และจัดให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการใช้ และการบำรุงรักษาอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล ทั้งนี้ต้องมีมาตรการในการควบคุมให้ผู้ปฏิบัติงานสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลตลอดเวลาการปฏิบัติงาน

๙.๙ จัดให้มีคู่มือหรือเอกสารที่แสดงขั้นตอนการทำงานที่ปลอดภัยสำหรับผู้ปฏิบัติงาน และจัดเก็บให้เป็นสัดส่วน ณ จุดปฏิบัติงาน ในที่เปิดเผยและเรียกดูได้ง่าย

ข้อ ๑๐ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับสุขอนามัยของผู้ปฏิบัติงาน

๑๐.๑ จัดให้มีการตรวจสุขภาพผู้ปฏิบัติงานแรกรับเข้าทำงาน และผู้ปฏิบัติงานต้องได้รับการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปี และตรวจตามปัจจัยเสี่ยง ตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

๑๐.๒ ผู้ปฏิบัติงานได้รับการอบรมหรือให้ความรู้ก่อนเข้าปฏิบัติงาน เช่น ทักษะในการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัย สุขอนามัยส่วนบุคคล และวิธีการปฐมพยาบาลเบื้องต้น เมื่อได้รับบาดเจ็บจากการทำงาน เป็นต้น พร้อมทั้งมีการบันทึกผลของการอบรมทุกครั้ง

๑๐.๓ จัดให้มีสถานที่ชำระล้างร่างกาย และชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้น ภายในสถานประกอบกิจการ

๑๐.๔ กรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน ต้องมีการดูแลผู้ประสบอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย รวมถึงมีการส่งต่อผู้ป่วยได้ทันที

๑๐.๕ มีข้อบังคับกับผู้ปฏิบัติงาน มิให้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ไม่สูบบุหรี่ หรือเสพสารเสพติด และไม่รับประทานอาหาร ขณะปฏิบัติงาน

๑๑. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุม สัตว์และแมลงพาหะนำโรค

จัดให้มีมาตรการป้องกัน ควบคุม สัตว์และแมลงพาหะนำโรค ในพื้นที่สถานประกอบกิจการ

๑๒. กรณีราชการส่วนท้องถิ่นได้ออกข้อกำหนดของท้องถิ่นว่าด้วยการควบคุมการประกอบกิจการ การเคาะ ปะผุ พ่นสียานยนต์แล้ว ให้ประชาสัมพันธ์และชี้แจงข้อกำหนดของท้องถิ่นดังกล่าวให้ผู้ประกอบกิจการและประชาชนทราบโดยทั่วกัน เพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้ต่อไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙

สุวรรณชัย วัฒนายิ่งเจริญชัย
(นายสุวรรณชัย วัฒนายิ่งเจริญชัย)

รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข
หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านพัฒนาการสาธารณสุข